

Informacje podstawowe

Nazwa przedmiotu	Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej
Prowadzący	ks. prof. dr hab. Tomasz Stępień
Wydział	Wydział Teologiczny
Kierunek	Teologia ogólna
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Moduł specjalnościowy	
Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki teologiczne
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026
Rok studiów	I
Semestr	1
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu (<i>obowiązkowy, do wyboru</i>)	obowiązkowy
Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się (<i>symbole</i>)	TMA_W02; TMA_W13; TMA_W27; TMA_U28
Rodzaj zajęć (<i>wybór z listy*</i>)	wykład
Liczba godzin	30
Liczba ECTS	4
Wymagania wstępne	-
Opis i cele przedmiotu	Celem przedmiotu jest zapoznanie studenta z podstawowymi poglądami filozoficznymi autorów starożytnych i średniowiecznych w kontekście ich znaczenia jako narzędzi rozważań teologicznych. Student będzie miał możliwość zapoznania się z losami filozofii od jej początków w Jonii aż do końca średniowiecza. W czasie wykładów wnikliwiej zostaną zaprezentowani filozofowie, którzy mieli największy wpływ na rozwój filozofii i na tworzenie się podstawowych idei kultury Europejskiej. Ze względu na fakt, że słuchaczami są studenci teologii w czasie wykładu szczególnie nacisk zostanie położony na tych autorów, którzy wywarli wpływ na tworzenie się filozoficznych podstaw teologii Ojców Kościoła i teologii średniowiecznej.

Treści programowe

Temat/blok zajęć:	Liczba godzin
1. Czym jest filozofia i jak jej historia jest związana z rozwojem człowieka i jego rozumienia świata	2
2. Początki filozofii – Pierwsi joińscy filozofowie przyrody	2
3. Problem ruchu (Heraklit i Parmenides) i jego konsekwencje we wczesnych syntetycznych ujęciach przyrody.	2
4. Zwrot ku człowiekowi w ruchu sofistycznym i etyka Sokratesa	2
5. Idee i nieśmiertelna dusza - filozofia Platona	4
6. Pierwszy system ludzkiej wiedzy – myśl Arystotelesa	2
7. Filozofia szkół hellenistycznych	2
8. Medioplatonizm, neoplatonizm i koniec pogańskiej filozofii starożytnej	2
9. Chrześcijańska filozofia starożytna – od Apologetów do św. Augustyna	2
10. Początki filozofii średniowiecza – spory o dialektykę i uniwersalia	2
11. Szkoły filozoficzne XIIIw. i problemy z rozumieniem Arystotelesa	2
12. Filozofia św. Tomasza z Akwinu	2
13. Potępienie z 1277 i jego konsekwencje – Jan Duns Szkot i Wilhelm Ockham	2
14. Sceptycyzm i mistycyzm koniec i dziedzictwo filozofii średniowiecza	2
Łącznie godzin:	30

Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

Kategoria efektu (W, U, K)	<u>Kierunkowe</u> efekty uczenia się (co ogólnie <i>absolwent po tych studiach</i> będzie wiedział i umiał)	Opis <u>przedmiotowych</u> efektów uczenia się (wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt) (co konkretnie <i>student po tym przedmiocie</i> będzie wiedział i umiał)	Sposoby <u>weryfikacji</u> efektów uczenia się (np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy...)
TMA_W02	wykazuje pogłębioną wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej filozofii i prawa kanonicznego wobec teologii;	Student zna rozwój myśli starożytnej i średniowiecznej i potrafi prześledzić wzajemne relacje pomiędzy filozofią i teologią (1-14)	Test śródsesemestralny i egzamin ustny
TMA_W12	omawia wybrane koncepcje człowieka i świata w ich rozwoju na przestrzeni wieków	Student potrafi wymienić i opisać podstawowe koncepcje człowieka i świata wykształcone w filozofii starożytnej i średniowiecznej, przedstawić ich rozwój oraz różnice między nimi.	Test śródsesemestralny i egzamin ustny
TMA_W27	wskazuje na grecko-łacińskie korzenie terminologii nauk teologicznych	Student zna i rozumie terminologię filozoficzną wprowadzaną przez greckich filozofów i rozwiniętą w epoce średniowiecza (1-14)	Test śródsesemestralny i egzamin ustny
TMA_U28	proponuje rozwiązania nietypowych problemów w sytuacjach profesjonalnych, integrując pogłębioną wiedzę teologiczną z wiedzą z innych dziedzin	Student potrafi używać pojęć terminów poznanych na zajęciach do opisu świata, ludzkich działań i celów ludzkiego życia.	Test śródsesemestralny i egzamin ustny

Metody dydaktyczne

(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)

1.	Wykład wspomagany prezentacją multimedialną.
2	Dyskusja w oparciu o prezentowane treści

Opis nakładu pracy studenta w ECTS

Kontakt z prowadzącym	Aktywność	Liczba godzin	Razem liczba godzin / ECTS
bezpośredni	Udział w zajęciach	30	30
praca własna	Przygotowanie do zajęć (czytanie lektury obowiązkowej)	30	90
	Przygotowanie do testu śródsesemestralnego	30	
	Przygotowanie do egzaminu ustnego	30	

Kryteria oceny końcowej

(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)

Ocena z testu śródsesemestralnego z filozofii starożytnej: 20% oceny końcowej

Udział w zajęciach: 10% oceny końcowej

Egzamin ustny końcowy: 70% oceny końcowej

Wiedza:

- na ocenę dostateczną – student jest w stanie przedstawić poglądy najważniejszych filozofów starożytnych i średniowiecznych, potrafi wymienić główne koncepcje człowieka i świata, które rozwinęły się w starożytności i średniowieczu.
- na ocenę dobrą – student jest w stanie przestawić poglądy filozofów i szkół filozoficznych starożytności i średniowiecza, potrafi wymienić i opisać główne koncepcje człowieka i świata, które rozwinęły się w starożytności i średniowieczu.
- na ocenę bardzo dobrą – student jest w stanie przestawić rozwój idei poglądów filozoficznych w starożytności i średniowieczu, potrafi wymienić i opisać koncepcje człowieka i świata, które rozwinęły się w starożytności i średniowieczu, prezentując je w kontekście ich wzajemnych zależności i rozwoju w ciągu wieków

Umiejętności

- na ocenę dostateczną – student rozumie i jest w stanie posługiwać się podstawowymi terminami filozoficznymi w opisie zagadnień teologicznych.
- na ocenę dobrą – student rozumie i posługuje się biegle terminologią filozoficzną mówiąc o zagadnieniach teologicznych.
- na ocenę bardzo dobrą – student rozumie i potrafi wyjaśnić terminy filozoficzne greckie i łacińskie, rozumie zależności i różnice pomiędzy nimi, jest w stanie posługiwać się nimi biegle i twórczo ich używać w opisywaniu problematyki teologicznej.

Literatura obowiązkowa

1.	G. Reale, <i>Historia filozofii starożytnej</i> , t. I-V, Lublin 1994-2003.
2.	E. Glison, <i>Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich</i> , Warszawa 1987.

Literatura uzupełniająca

1.	P. Hadot, <i>Czym jest filozofia starożytna</i> , tł. P. Domański, Warszawa 2000.
2.	E. Gilson, <i>Jedność doświadczenia filozoficznego</i> , tł. Z. Wrzeszcz, Warszawa 1968.
3.	R. Heinzmann, <i>Filozofia Średniowiecza</i> , tł. P. Domański, Kęty 1998.
4.	Stępień, <i>Droga ku Niepojmowalnemu. Teologia negatywna w starożytności i średniowieczu</i> , w: <i>Filozofia Boga, Dydaktyka Filozofii VII</i> , t. II, <i>Odkrywanie Boga</i> , red. S. Janeczek, A. Starościc, Lublin 2017, s. 329-356.
5.	T. Stępień, <i>Specyfika starożytnej kultury filozoficznej chrześcijańskiego Wschodu</i> , w: <i>Historia Filozofii Dydaktyka Filozofii X</i> , t. II, <i>Moc zaorzenia</i> , red. S. Janeczek, A. Starościc, Lublin 2017, s. 209-229.

* lista rodzajów zajęć

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☒ wykład kierunkowy
- ☐ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne
- ☐ seminarium dyplomowe
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)